

ПВНЗ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

КИЇВ
Видавництво Ліра-К
2017

УДК 658 (075.8)

ББК 67

О 72

Копіювання, сканування, запис на електронні носії і тому подібне будь-якої частини посібника без дозволу видавництва заборонено.

*Рекомендовано до видання рішенням Вченої ради
ПВНЗ «Європейський університет»
(протокол № 5 від 22 червня 2016 р.)*

Рецензенти:

О.Д. Гудзинський – д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту ім. Й.С.Завадського Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Н.Е. Дєєва – д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту Київського національного торговельно-економічного університету.

Ю.М. Сафонов – д-р екон. наук, професор кафедри макроекономіки і державного управління Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти і науки України.

Д.І. Полутов – голова правління ПАТ «Універмаг «Дитячий світ».

І.С. Грозний – д-р екон. наук, завідувач кафедри менеджменту ПВНЗ «Європейський університет»

О 72 Основи менеджменту. Теорія і практика : Навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканєвич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпурінда, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 528 с.

ISBN 978-617-7320-79-0

Становлення менеджменту як науки відбувається через виявлення певних емпіричних закономірностей, які потім знаходять своє відображення у різних наукових підходах до пояснення тих процесів, що відбувалися у соціально-економічних системах. Тому наука стоїть перед необхідністю формування нової управлінської парадигми, яка дозволить створити універсальну теорію управлінських відносин.

Навчальний посібник розроблено у відповідності з програмою курсу «Основи менеджменту», затвердженого в установленому порядку та базового підручника «Основи менеджменту» для вищих навчальних закладів освіти, рекомендованого МОН України, за редакцією д.е.н., проф., академіка НАПН України А.А. Мазаракі (Харків: «Фоліо», 2014 р.)

Узагальнення емпіричного досвіду в теоретичних висновках науковців сприяло появі цього навчального посібника, в якому систематизовано багаторічний досвід цілої низки підприємств, установ і організацій щодо того, у який спосіб побудувати ефективну систему управління. Авторами враховано, що менеджмент є сукупністю цілеспрямованих дій із забезпечення спільної праці, що спрямовується на ефективне використання всього комплексу ресурсів у соціально-економічних утвореннях для досягнення поставлених цілей, а становлення глобальної цивілізації призводить до появи широкої мозаїки відмінностей менеджменту. В навчальному посібнику до кожної теми курсу складено методикку проведення практичних занять в активній формі, тестові завдання, багатоваріантні ситуаційні вправи, підготовлені на матеріалах конкретних підприємств творчі аналітично-розрахункові задачі (з алгоритмом розв'язання), що дає можливість наблизити процес навчання майбутніх менеджерів до реальних умов і дозволить набути спеціальних професійно-функціональних компетентностей. Навчальний посібник сприятиме також розвитку у студентів здатності до самонавчання та самовдосконалення. Розрахований на студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, а також буде корисним для керівників та спеціалістів організацій всіх форм власності.

ISBN 978-617-7320-79-0

© Колектив авторів, 2017

© Видавництво Ліра-К, 2017

ЗМІСТ

Передмова	5
Розділ 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	9
Розділ 2. Історія розвитку менеджменту	28
Розділ 3. Процес управління	38
Розділ 4. Функції менеджменту	52
Розділ 5. Загальні функції менеджменту	64
Підрозділ 5.1 Планування як загальна функція менеджменту	65
Підрозділ 5.2 Організування як загальна функція менеджменту	79
Підрозділ 5.3 Мотивування як загальна функція менеджменту	105
Підрозділ 5.4 Контролювання як загальна функція менеджменту	121
Підрозділ 5.5 Регулювання як загальна функція менеджменту	126
Розділ 6. Управління виробництвом	139
Розділ 7. Управління людськими ресурсами	169
Розділ 8. Керівництво в системі менеджменту	193
Розділ 9. Методи менеджменту	226
Розділ 10. Інформація і комунікації в менеджменті	285
Розділ 11. Прийняття і реалізація управлінських рішень	328
Розділ 12. Етика і відповідальність у менеджменті	355
Розділ 13. Організаційні зміни та ефективність менеджменту	370
Розділ 14. Термінологічний словник	429
Розділ 15. Орієнтований перелік завдань і запитань для приймання заліків та іспитів	435

Розділ 16. ДОДАТКИ	439
<i>Додаток А. Хронологія науки про управління</i>	439
<i>Додаток Б. Витяг зі статуту Публічного акціонерного товариства «Універмаг «Дитячий світ»</i>	442
<i>Додаток В. Органіграма організаційної структури управління ПАТ «Універмаг «Дитячий світ»</i>	485
<i>Додаток Г. Основні типи організацій та їх класифікація</i>	486
<i>Додаток Д. Бізнес-план Асоціації «Дари Карпат»</i>	488
<i>Додаток Е. Положення про бухгалтерію ТОВ «Екомаркет»</i>	500
<i>Додаток Ж. Положення про кадрову службу ПрАТ «КІІВ-сирзавод»</i>	505
<i>Додаток З. Посадова інструкція інспектора відділу кадрів ТОВ «Аутсорсингова фірма «Сова»</i>	510
<i>Додаток И. Посадова інструкція начальника відділу кадрів ТОВ «Аутсорсингова фірма «Сова»</i>	514
<i>Додаток К. Витяг зі штатного розкладу ПАТ «Патерсон»</i>	519
<i>Використані та рекомендовані інформаційні джерела</i>	521